

Sygn.akt III AUa 1281/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Elżbieta Zarzecka (spr.)

Sędziowie: SA Maria Jolanta Kazberuk

SO del. Bohdan Bieniek

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 sierpnia 2013 r. w B.

sprawy J. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

na skutek skargi J. J.

o wznowienie postępowania w sprawie

zakończony prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 6 grudnia 2011 r. sygn. akt IV U 2578/11 oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 24 kwietnia 2012 r. sygn. akt III AUa 53/12

I. **oddala skargę,**

II. **odstępuje od obciążania J. J. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.**

UZASADNIENIE

J. J. dnia 14 grudnia 2012r. wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończony prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 24 kwietnia 2012 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 53/12.

Powyższy wyrok został wydany wskutek rozpoznania apelacji J. J. od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie z dnia 6 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt IV U 2578/11 oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 3 października 2011 roku. Powyższą decyzją, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 roku, Nr 257, poz. 1726), organ rentowy wstrzymał J. J. wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 roku.

Jako podstawę wznowienia postępowania skarżący wskazał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285, lex numer 1227132).

J. J. domagał się wznowienia w/w postępowania i zmiany wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 kwietnia 2012 roku i uznania jego roszczeń co do wypłaty zaległych świadczeń emerytalnych wraz z odsetkami od dnia 1 października 2011 r. Wniósł również o zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W ocenie Sądu Apelacyjnego skarga wywiedziona przez J. J. nie zasługiwała na uwzględnienie.

Warunkiem dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania jest spełnienie wymagań określonych w art. 410 § 1 k.p.c., tj. zachowanie terminu do jej wniesienia oraz oparcie skargi na ustawowej podstawie wznowienia.

Skarżący spełnił powyższe warunki. Mając na względzie datę ogłoszenia w Dzienniku Ustaw orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, na którym oparł skargę, tj. dzień 22 listopada 2012 r., skarga została wywiedziona w terminie określonym w art. 407 § 2 k.p.c.

Jako podstawę wznowienia J. J. wskazał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285, lex numer 1227132) stwierdzający niezgodność (w określonym zakresie) art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z Konstytucją, co formalnie spełnia warunek oparcia skargi na ustawowej podstawie. Nadto prawidłowo skierował skargę do Sądu Apelacyjnego jako sądu wyższej instancji wydającego orzeczenie w sprawie, co odpowiada dyspozycji art. 405 k.p.c.

Stosownie do art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285, lex numer 1227132) orzekł, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 roku, Nr 257, poz. 1726) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od dnia 1 października 2011 roku. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż dokonana przez ustawodawcę zmiana, polegająca na dodaniu do ustawy o emeryturach i rentach z FUS art. 103a, dotyczy niezwykle ważnej z punktu widzenia nabycia prawa do emerytury kwestii, jaką jest treść ryzyka emerytalnego rozumianego jako zdarzenie prawne uzasadniające realizację prawa do emerytury. Określenie jego treści przez ustawodawcę jest dla adresatów takiej regulacji informacją, jakie warunki muszą spełnić, żeby zrealizować swoje prawo do świadczenia emerytalnego. W tym kontekście, jeśli ubezpieczony już raz te warunki skutecznie spełnił (na gruncie rozpatrywanej sprawy – osiągnął wiek emerytalny i odpowiedni staż pracy – bo taka była treść ryzyka emerytalnego dla osób, które przeszły na emeryturę od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku),

to, zdaniem Trybunału, niedopuszczalne jest – z punktu widzenia zasady ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa – nakazanie mu zastosowania się do nowej treści ryzyka, czyli nakazanie mu ponownego zrealizowania już raz skutecznie zrealizowanego prawa do emerytury. Osoby, o których mowa, podjęły decyzje o przejściu na emeryturę, nie mogąc przewidzieć, że przepisy zmienią się na ich niekorzyść. W przeciwnym wypadku nie składałyby one wniosku o ustalenie prawa do świadczenia emerytalnego, bo korzystniejsze byłoby dla nich pobieranie wynagrodzenia niż dużo mniejszej emerytury, o którą wystąpiłyby po ustaniu zatrudnienia i która wówczas była wyższa niż ta wyliczona w chwili, gdy złożyły wniosek po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Skutkiem powyższego wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest utrata mocy (z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw) art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Znaczy to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od dnia 1 stycznia 2011 roku.

J. J. nabył prawo do emerytury na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 21 listopada 2008 roku (wydanej wskutek rozpoznania jego wniosku z dnia 30 września 2008 roku) od dnia 1 września 2008 roku. W czasie, w którym skarżący nabył prawo do emerytury, obowiązywał art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowiący, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Stąd na podstawie w/w decyzji organu rentowego z dnia 21 listopada 2008 roku przyznano skarżącemu prawo do emerytury i zawieszono wypłatę świadczenia z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia.

W/w przepis art. 103 ust. 2a został uchylony z dniem 8 stycznia 2009 roku, na podstawie art. 37 pkt 5b ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2008 roku, Nr 228, poz. 1507 ze zm.). Taki stan prawny, kiedy nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury, istniał od dnia 8 stycznia 2009 roku aż do wprowadzenia z dniem 1 stycznia 2011 roku przepisu art. 103a w/w ustawy.

W związku ze zmianą przepisów (tj. uchynieniem art. 103 ust. 2a w/w ustawy) decyzją z dnia 23 stycznia 2009r. ZUS ponownie ustalił i podjął wypłatę emerytury J. J. od 1 stycznia 2009r. Z kolei decyzją z dnia 3 października 2011r. wstrzymał wypłatę świadczenia od 1 października 2011r. Następnie decyzją z dnia 24 stycznia 2013r. wznowił wypłatę emerytury od 22 listopada 2012r.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw utracił moc jedynie w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku (konkretnie w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku), bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Skarżący nie należy do kręgu takich osób, zatem przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie go dotyczącym nie utracił mocy na podstawie powoływanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego. J. J. nabył bowiem prawo do świadczenia w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a w/w ustawy, który przewidywał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego, który stał się podstawą wywiezionej skargi o wznowienie postępowania dotyczy jedynie osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Zgodnie ze stanowiskiem Trybunału osoby, które nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w korzystnym

stanie prawnym (tj. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy) winny zachować prawo do wypłaty emerytury również po dniu 1 października 2011 roku. Skarżący znajduje się w innej sytuacji, bowiem nabył emeryturę w okresie, kiedy dla realizacji prawa do świadczenia wymagane było rozwiązanie stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Stąd wejście w życie od dnia 1 października 2011 roku art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku w zw. z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie powoduje, aby skarżący musiał poddać się nowej treści ryzyka emerytalnego. Przeciwnie, zarówno w stanie prawnym obowiązującym w czasie nabycia przez niego prawa do emerytury, jak również od dnia 1 października 2011 roku ryzyko emerytalne było takie samo, tj. dla nabycia i zrealizowania prawa do emerytury należało spełnić wymogi wieku, stażu ubezpieczeniowego oraz rozwiązania stosunku pracy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 412 § 2 k.p.c., skargę o wznowienie postępowania oddalił.

Na mocy art. 102 k.p.c. Sąd Apelacyjny odstąpił od obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego ZUS-u za drugą instancję. Zgodnie z tym przepisem w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Przy ocenie przesłanek, wskazanych w powyższym przepisie Sąd Apelacyjny wziął pod uwagę szczególny charakter sprawy i fakt, że jest ona jedną z wielu tożsamyh spraw wszczynanych na drodze skarg o wznowienie, na podstawie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku. Oznacza to, że nakład pracy pełnomocnika organu rentowego był niewielki, bowiem sprowadzał się do oceny stanu faktycznego tylko przez pryzmat w/w orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Obciążenie J. J. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego było zatem nieuzasadnione.